

Szellem a fazékból - Egy gúnár végrendelete

2014 november 16. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

nincs értékelve

Még

Mérték

A XVIII. századi magyar költészet egyik legmulatságosabb versezete Mátyási József népkölt? dévaj poémája.

Ma már senki sem ismeri, pedig a címe is der?t kelt?: Egy nyársra ítéltetett hízlalt gúnárnak Márton-napi búcsúzó

panasza és utolsó rendelése.

A versben a sértődött madár elborzadva idézi fel gazdasszonyát, aki eddig csak kényeztette, finomnál finomabb falatokkal tömte, most meg arra buzdítja a szolgálot, hogy gyorsan mellyesse meg, „szedje külön a pelyhit”, darabolja, „a szárnyait sepr? tollaknak vagdossa le”, aztán a máját édes fahéjas, rozmaringos, szegf?szeges tejben áztassa, pirítsa pirosra, „hadd legyen a papnak kedves étele”. A gúnár hápogni sem tud ekkora háládatlanság láttán, attól meg kifejezetten lúdmérges lesz, amikor azt hallja, hogy aprólékjából, zúzájából ludaskása készül, zsírja meg jó lesz pirításra. Hiába gágog, hiába libáncol, sorsát nem kerülheti el, hiszen ki Szent Márton-nap libát nem eszik, egész évben éheznek.

» Ki Szent Márton-nap libát nem eszik, egész évben éheznek

Vannak, akik állítják, a vers szerz?je Csokonai Vitéz Mihály. A debreceni „nagyerd?ben” írta volna, Nagy uram csárdájában, ahová a humanissimék (ez volt a jurátus urak régies neve) „botanizálni” jártak. Fűveket keresni, no meg libát lopni. Ehhez kellett a malaclopó (más néven felleghajtó), a régimódi b? köpeny, ami alá egy malac is elfért, csak szorítani kellett a nyakát rendesen. Szóval itt írta volna a gúnáros verset Csokonai. De nem így van. Ott egy tilalmas versét szerzette. Jókai Mór mondja A csittvári krónikában. Vele meg nem érdemes vitába szállni, ? mindent tud.

A keveredés oka az lehetett, hogy Mátyásit (aki jogot tanult Debrecenben) a versezet miatt „silány rímpenget?nek” nevezték b?sz kritikusai, Csokonai meg legott a védelmére kelt, hiszen Kecskeméten iszogattak, tarokkoztak eleget: mesterének, édes hazámfiának nevezte. Pedig gasztropoétánk tényleg írt néhány hasrenget? traktust: „Csak azért szeretem a magyar menyecskét, hogy meg tudja f?zni a borsos levecskét” (azaz borsos lével készíti a pecsenyét). A kerti labodát (azaz a spenótot) is ? tartja a legutálatosabb magyar éteknek, amit szerinte a németeknek köszönhetünk: „A sváb is azonnal magyar névhez foga, / Hogy spinát helyett nálunk húsba vágott foga: / Amiolta velünk szalonnát mer enni, / Ha kérdik, azt mondja: „Madar sváp meglenni”.

Mátyási írta a Gulyásnóta cím? pásztdalt is, amir?! sokáig azt hitték, népdal. De t?le való a tokaji bor egyik korai dicsérete is: „Igya meg az olasz falernumi borát / Hegyéért nem adnám Budának egy sorát / Tessék a németnek a rhénusi l?re, / Nincs amiért vágyjak burgundi sz?!?re, / Nem hasonlíthatom öszve Tokajt velek, / S az egész világon csak egy Tokajt lelek.”

Tudjuk, hogy ha egy gulyás azt mondja: „nem sült rám soha csak egy bornyú”, akkor az azt jelenti, hogy egyetlen borjú levágását lehetett rábizonyítani; hogy a ludakat kormos almával töltötték (ez a decembertől érkező alma neve); hogy a toszogatott kolbász nem az erotikus kulinária tárgykörébe tartozik, csupán nagyobb húsdarabokkal kézzel töltögetett hurkát jelent, Móricz Zsigmond említi is egyik regényében.

Azt pedig, hogy Mátyási – ahogy Kazinczy Ferenc állította – kínrímeket gyártó provinciális költő lett volna, cáfolja néhány strófája. Katáskaparék című versében, ahol a jobbágyok utolsó verset is elrekvirálják a nyuzár osztrák tisztnek, 1789-ben ezt írja a politikai helyzetéről: „Nem igaz, hogy sorsunk Isten színjátékja, / Kínjainkkal' magát mulatni szándékja, / Mert az emberiség csak ott boldogtalan, / Hol a többség számára, vagy igazságtalan.”

Ez annyira korszerűtlen gondolat volna?

Vinkó József - hetivalasz.hu

Szellem a fazékból - Gasztrotörténetek

Ínycsiklandó történetek a Magyar Konyha főszerkesztője, a Heti Válasz gasztronómiai rovatának szerzője, Vinkó József tollából.

Bolti ár: 3300 Ft

Kiadói akciós ár (20% kedvezmény): 2640 Ft

Heti Válasz Hűségprogram ár (40% kedvezmény) : 1980 Ft

Megjelenés: 2013 december

[ONLINE RENDELÉS](#)

A szerző ajánlása:

„Úgy lapozd ezt a könyvet, Kedves Olvasó, mintha épp csak bekukkantottál volna a konyhába, ahová az illatok csalogattak. Kíváncsi voltál, mi f? a fazékban. Óvatosan emeld meg egyik-másik fed?t, szimatolj be a süt?be, kóstold meg a mártást, vigyázz, meg ne égesd a nyelved. A fed? alól most nem illatok szállnak feléd, hanem ínycsiklandó történetek.”

Kiadói kedvezményes árusítás:**Heti Válasz Kiadó**

1027 Budapest, Horvát u 14-24., V. emelet.

Telefon: (061) 461-1400

Nyitva tartás: H-P: 8-16.30 óráig

E-mail: repcio@hetivalasz.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló